



## 1956 öröksége 1989-ben – a rendszerváltozás 25. évfordulóján

2014. 10. 28.

Az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács és az Erdélyi Magyar Néppárt Bihar megyei szervezetei a nagyváradi városháza dísztermébe várták október 26-án délután a polgárokat, hogy együtt emlékezzenek meg az 1956-os forradalom és szabadságharcról, kitörésének évfordulója után pár nappal.



A temesvári forradalom emlékévének keretébe illeszkedő rendezvény illusztris meghívottai Szűrös Máttyás és Pozsgay Imre voltak, a magyarországi rendszerváltás két máig megbecsült közreműködője. A megemlékezés kezdeményezője és házigazdája Tőkés László, az EMNT elnöke, európai parlamenti képviselő volt, a romániai változások elindítója.

A városházára érkezetteknek Nagy József Barna, az EMNT régióelnöke köszöntötte, bemutatva a publikumnak a meghívottakat, majd Szűrös Máttyást kérte szólásra. A magyar Országgyűlés 1989-beli elnöke, aki azon év október 23-án az Országház erkélyéről kikiáltotta a Magyar Köztársaságot és annak ideiglenes elnöki tisztségét is betöltötte 1990 tavaszáig, az első szabad, demokratikus választásokig, előbb az 1956-os történéseket helyezte el az akkori geopolitikai viszonyrendszerben. Majd röviden jellemezte az akkori és a későbbi rendszerváltó törekvések közötti hasonlóságokat és különbségeket, végül kifejezte örömét afölött, hogy a rendszerváltozás azóta békésen lezajlott, hogy megindult a szétszakított magyarság nemzeti integrációja s hogy

most Tőkés püspökkel és a partiumiakkal együtt emlékezhet a megtett útra. Úgy vélte, hogy a kedvező politikai konstellációban, a hidegháború véget értével Magyarországon is megindult békés átmenet a szovjet típusú diktatúrából a demokratikus többpártrendszerbe biztatón hatott a környező országokra is, beleértve Romániát.



Pozsgay Imre volt államminiszter 1848 és 1956 forradalmi és szabadságharcai között vont párhuzamot, emlékeztetve: „a levert forradalmak nem hagyják abba magukat”. Szerinte tévhit az, hogy 56-ban Magyarország önvészélyes kalandba vágott bele, hiszen az egy évvel korábbi ausztriai példa jelezte: nagyhatalmi közreműködéssel véget lehet vetni a szovjet megszállásnak. Október 23-án a potsdami tüntetőkkel való szolidaritás csapott forradalomba, amikor a kommunista karhatalom rárontott a szabadság iránti vágyukat kifejező fiatalokra. A bukás és a véres megtorlás azért következhetett be, mert a nyugatról és a tengerentúlról várt segítség nem érkezett meg. De a hamu alatti parázs a prágai tavaszban (1968), a lengyelországi szolidaritási mozgalomban (1980) is felizzott, Nagy Imrének, az 1956-os forradalom miniszterelnökének 1989. június 16-i újratemetése pedig már a kommunizmusból a demokráciába vezető magyar átmenet egyik legnagyobb hatású szimbolikus eseménye volt. Pozsgay Imre felidézte az 56-os forradalom átértékelésének momentumát, az erdélyi menekülteknek nyújtott segítséget, a határnyitást a kelet-németek előtt, és Szűrös Mátyáshoz hasonlóan maga is üdvözölte az elmúlt néhány évben szerencsésen beindult nemzetpolitikai rendszerváltást, amely Trianon egyfajta korrekcióját hozhatja el.

Tőkés László mindenekelőtt méltatta a meghívottakat, a magyar rendszerváltás két emblemikus alakját, mondván: Pozsgay Imre politikai-ideológiai vonatkozásban szerzett elévülhetetlen érdemeket, például amikor „az 1956-os forradalmat visszahelyezte jogaiba”. Ő volt az első állampárti politikus, aki az 1989. január 28-i rádióinterjújában kimondta, hogy nem ellenforradalom zajlott 1956 októberében Magyarországon, hanem népfelkelés. Szűrös Mátyást a mai magyar nemzetpolitika megalapozójának lehet nevezni, hiszen 1988 januárjában a Kossuth Rádióban ő mondta ki elsőként az állami vezetők közül, hogy „Magyarország erkölcsi, politikai és emberi jogi értelemben felelősséget érez és visel a határain túl élő magyarokért” – emlékeztetett Tőkés László, majd röviden elemezte a romániai rendszerváltás folyamatát is, ami nemcsak késleltetett volt, hanem valójában a kommunista politikai és gazdasági klikk átmentését is eredményezte, máig hatóan. Ennek tudatában kell látnunk, hogy a nemzeti kisebbségek és a közösségi jogok helyzete mindmáig rendezetlen, mert az két pilléren nyugszik: a nemzeti önrendelkezésen (autonómián) és a határok feletti nemzetegyesítésen. Ezeket a pilléreket fölláttanunk és konszolidálnunk szükséges a két nagy cél érdekében, amelyek Trianon gyógyítása és a kommunista örökség felszámolása.

A találkozó során Gáll Annamária és Péterfy Lajos színművészek mondtak verset, előbbi Szócs Géza Születésnapomra című szabadságversét, utóbbi Dsida Jenő nagyszerű Psalmus hungaricusát tolmácsolta. A rendezvény folytatásaképpen a résztvevők égő fáklyákkal vonultak a közeli parlamenti irodához, amelynek erkélyén Tőkés László kitűzte az 56-os forradalmi lyukas lobogót a székely és az európai zászlók mellé. Innen az emlékezők a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Székházának belső udvarán található 1956-os emléktáblához mentek, ahol koszorúzásra és főhajtásra került sor.